



Press Notices

08.02.2017

Press Notice 13

STQARRIJA MID-DIRETTORAT GHAS-SAHHA TAL-PJANTI RIGWARD IS-SUSA SEWDA TAZ-ZKUK LI QED TATTAKKA S-SIGAR TAL-HARRUB GO SQALLIJA

Id-Direttorat għas-Sahha tal-Pjanti jixtieq jinforma lill-pubbliku ġenerali dwar it-tixrid ta' insett magħruf bl-isem xjentifiku ta' *Xylosandrus Compactus* (Eichhoff). Din is-susa sewda taz-zkuk (Black twig borer) qed teqred is-sigar tal-harrub fi Sqallija. L-ewwel sinjali ta' dan l-insett ġew osservati fl-istaġun tar-rebbiegħa 2016 go Ragusa fi Sqallija, bil-mewt estensiva ta' friegħi tas-sigar tal-harrub. Il-ħsara żdiedet gradwalment peress li l-insett infirex matul l-istaġuni tas-sajf u l-ħarifa. L-awtoritajiet Taljani niedew l-ewwel miżuri biex titrażżan il-firxa ta' dan l-insett qerriedi, li għandhom jiġu implimentati sa dan ix-xahar. Fiż-zoni milquta fost azzjonijiet ta' trażżin qed isir ħruq ta' friegħi infestati kif ukoll l-użu ta' prattiċi agrikoli tajbin.

Is-susa sewda taz-zkuk instabet għall-ewwel darba ġewwa Florida, l-Istati Uniti fl-1941 (Wood 1982). Sa nofs l-1970, dan l-insett infirex lejn it-tramuntana fejn estenda għal Tallahassee, Savannah, u l-Georgja (Ngoan et al. 1976). Għalkemm hija nattiva għan-Nofsinhar tal-Asja, din is-susa llum hija mifruxa madwar id-dinja u prezenti f'ħafna pajjiżi ġol-Afrika, l-Asja, l-Eurasia u l-Oċeanja. Din is-susa ġiet irrappurtata għall-ewwel darba fl-Ewropa fl-2012 fil-Campania ġewwa l-Italja, u aktar tard infirex malajr lejn it-tramuntana tal-pajjiż biex issa waslet u nfirxet ukoll ġewwa Franza, fejn aktar tard imxiet lejn in-nofsinhar tal-Italja u saħansitra waslet ukoll fi Sqallija. Il-kobor ta' dan l-insett ivarja bejn 1.4mm sa 1.9mm fin-nisa, b'forma kemmxejn tonda u ċilindrika, ta' lewn bejn kannella u iswed. L-irġiel adulti huma iżgħar fid-daqs u jvarjaw bejn 0.8mm sa 1.1mm, b'forma tonda ta' kulur ħamrani kannella.

ħafna minn dawn l-insetti jattakkaw sigar u arbuxelli dgħajfa li sofrew xi ħsara fil-friegħi jew li qed imutu filwaqt li xi wħud jattakkaw injam frisk imqatta. Il-*Xylosandrus compactus* hija waħda minn dawk il-ftit susa li tinfesta pjanti b'saħħithom. Għandha firxa ta' sigar ospitanti wiesgħa b'aktar minn 224 speċi ta' pjanti suxxettibli. Dawn l-insetti huma grupp speċjalizzat li jappartjenu għall-familja *Scolytidae*. Huma differenti mis-susa l-oħra tal-istess familja minħabba l-mod ta' kif iħaffru fiz-zokk.

L-ewwel sinjali ta' ħsara minn din il-ħanfusa huma sfurija jew dbiel tal-weraq fit-truf tal-friegħi infestati. Jekk wiehed jispezzjona z-zokk fid-dettall jista' jinnota toqob żgħar ta' madwar 0.8mm fin-naħa ta' isfel tal-fergħa nfettata. Sintomi ta' infestazzjoni jkunu evidenti fi żmien ġimgħtejn minn meta l-insett jidhol fis-siġra.

Il-kontroll ta' dan l-insett huwa kkumplikat minħabba ċ-ċiklu tal-ħajja tiegħu li jseħħ ġewwa z-zokk, u għalhekk l-użu ta' trattamenti kimiċi huwa ġeneralment ineffettiv. Barra minn hekk, in-

nuqqas ta' insettiċidi awtorizzati fuq is-siġar tal-ħarrub f'Malta inaqqas il-metodi ta' kontroll. Jekk pestiċidi jkunu disponibbli, l-applikazzjoni tagħhom għandha ssir qabel l-adulti jitfaċċaw u jattakkaw siġar ġodda. Iż-żabra u l-qerda tal-materjal tal-pjanti nfestati b'dan l-insett hija rrakkomandata. Fl-istess waqt, wieħed għandu japplika prattiċi tajba ta' kura tas-siġar sabiex jippromwovi s-saħħa tas-siġra sabiex tirkupra mill-ħsara li jkun għamel l-insett. Huwa rakkomandat li l-friegħi suxxettibli jitneħhew qabel l-aħħar ta' Frar u jinħarqu immedjatament. Ta' min ifakkar li dejjem għandha tinkiseb l-approvazzjoni mill-Awtorità għall-Ambjent u Riżorsi (ERA) qabel iż-żbir jew qtugħ tas-siġar tal-ħarrub jew kwalunkwe siġra protetta taħt AL 200 tal-2011.

Id-Direttorat għas-Saħħa tal-Pjanti b'kollaborazzjoni mal-Università ta' Malta qed jinvestiga dan l-insett bil-għan li jingabru aktar dettalji dwar il-bijoloġija tiegħu u biex tiġi żviluppata strategija ta' interventi meħtieġa. Għalkemm il-preżenza ta' dan l-insett ma ġietx irrappurtata fil-Gzejjer Maltin, id-Direttorat għas-Saħħa tal-Pjanti beda jwettaq sħarriġ biex jiddetermina jekk l-organizmu huwiex preżenti f' Malta.

Id-Direttorat għas-Saħħa tal-Pjanti qieghed ukoll jgħarraf lill-vjaġġaturi dwar ir-riskji ta' ċaqliq ta' dawn l-insetti qerrieda tal-pjanti li jistgħu jidhlu minn Sqallija, jew waqt l-ivvjaġġar minn pajjiżi oħrajn. Il-liġijiet tas-saħħa tal-pjanti huma fis-seħħ biex jipproteġu l-agrikoltura, l-imsaġar u l-ambjent. Għalhekk, ħafna pjanti u prodotti tal-pjanti (eż. żrieragħ, ħxejjex, fjuri maqtugħa) mhumiex permessi li jiġu ttrasportati mingħajr awtorizzazzjoni uffiċjali. Importanti li meta persuna tiġi lura mis-safar u bi ħsiebha ddaħħal xi pjanti, timporta pjanti jew materjal ta' pjanti oħra għandha tiżgura li ma tiksirx dawn il-liġijiet. Id-Direttorat għas-Saħħa tal-Pjanti jista' jiġi kkuntattjat fuq 2292 6535 jew permezz ta' l-imejl fuq plant.health@gov.mt .